

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 33. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 12. maj 2022

Tidspunkt: Kl. 12.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Jens Joel (S), Anne Sophie Callesen (RV), Kim Valentin (V), Alex Ahrendtsen (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Jens Rohde (UFG).

Desuden deltog: Minister for udviklingssamarbejde Flemming Møller Mortensen, udenrigsminister Jeppe Kofod, forsvarsminister Morten Bødskov og en deputation fra NOAH repræsenteret ved Nanna Clifforth.

L Punkt 1. Orientering fra EU-Oplysningen om temahjemmeside om folkeafstemningen

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 2. Modtagelse af deputation fra NOAH vedr. virksomhedernes due diligence og bæredygtighed

KOM (2022) 0071

KOM (2022) 0071 – bilag 3 (Henvendelse af den 6. maj fra NOAH)

NOAH

Kampagne- og researchmedarbejder Nanna Clifforth

Formanden (Eva Kjer Hansen): NOAH har bedt om foretræde vedrørende forslaget om bæredygtig selskabsledelse og due diligence forud for vores lukkede samråd den 17. maj 2022, hvor vi kommer til at drøfte det nærmere med erhvervsministeren.

Nanna Clifforth (NOAH): Direktivet har mange navne. Jeg kalder det direktiv om virksomheders due diligence og bæredygtighed. Jeg vil komme kort ind på, hvad formålet er med direktivet, og hvad vi synes, at formålet skal være. Vi har også fremsendt materiale med kritikpunkter af direktivforslaget, hvoraf jeg vil gennemgå nogle. Jeg håber, at I også har tid til at se på materialet med uddybninger. Til slut vil jeg gerne nå at komme ind på, hvor skal vi hen herfra.

Vi er meget glade for, at der skal være et samråd. Vi er også rigtig glade for, at der ligger et direktivforslag, for vi ser endelig noget, der faktisk kan blive juridisk bindende for virksomhederne, for der er mange frivillige ordninger i dag.

Vi mener, at formålet med direktivet er, at virksomheder skal overholde menneskerettigheder og sikre miljøbeskyttelse, og der startede det også. Men vi synes, at direktivet er gået lidt i en retning, som mere handler om at sætte rammer for virksomheder, der skal give dem lige konkurrencevilkår.

Vi så gerne mere forebyggelse i direktivet og ikke kun fokus på, hvad man gør, når skaden er sket, for formålet er at forebygge, inden det sker. Derfor er vi også kede af, at meget af delen om selskabsledelse, som var en del af tankerne fra starten, er forsvundet. Vi mener, at vi skal have noget om selskabsledelse, hvis man i sidste ende skal kunne holde nogen ansvarlig.

Erhvervsministeriets analyse påpeger, at det kan blive meget dyrt for virksomheder og for statskassen. Jeg ved ikke, om det bliver dyrt, men det kommer selvfølgelig til at koste noget, at lovgivningen skal sættes i værk, og selvfølgelig kommer virksomhederne til at have udgifter i forbindelse med det, men sådan må det i sidste ende være, hvis vi vil have bedre miljøbeskyttelse og overholdelse af menneskerettigheder end i dag.

Jeg vil komme ind på fire hovedkritikpunkter af direktivforslaget. Det første er, at vi gerne så en meget mere generel forpligtelse for virksomheder til at implementere det. Vi synes, at der bliver lagt meget vægt på, at man kan skyde det over på kontrakter med underleverandører, hvor man i stedet f.eks. kan have et certificeringsskema. Det bliver meget en tjekke boksen-øvelse, i stedet for at man faktisk gør noget proaktivt for at komme det i møde. Vi ser også gerne, at det dækker i alle led – om det er datterselskaber eller mere eller mindre etablerede forretningsforbindelser. Det er på nuværende tidspunkt også lidt uklart, hvad der sker længere nede i kæden.

For det andet så vi gerne, at det handler om strafferetligt ansvar og ikke kun civilretligt ansvar. Lige nu er det kun de store virksomheder, der er dækket, men samtidig lægger man rigtig meget vægt på, at det skal håndteres gennem kontrakter med underleverandører, som måske ikke er store virksomheder, men mindre og mellemstore virksomheder. Vi bliver nødt til at have alle virksomheder inkluderet, især hvis man lægger noget af ansvaret ud i kontrakter på den måde.

Lige nu er det meget op til dem, hvis menneskerettigheder er blevet overtrådt, at bevise, at det er sket. Det kan være rigtig svært, hvis man som borger ikke har adgang til information, for det er typisk en information, som virksomhederne ligger inde med. Derfor ser vi også gerne, at det bliver mere op til virksomhederne at vise, at de faktisk har gjort noget for at overholde det, i stedet for at det er borgere, som ikke har fuld adgang til information, der skal bevise, at overtrædelserne er sket.

For det tredje så vi gerne, at det dækkede små og mellemstore virksomheder. På nuværende tidspunkt er finanssektoren dækket i mindre grad end andre virksomheder, og vi så gerne, at de var fuldt dækkede på linje med andre typer af virksomheder. Desuden arbejder man lige nu med en liste over de typer af overtrædelser, som skal være dækket. Vi så gerne, at det blev en ikkeudtømmende liste, så man stadig godt kan gøre noget ved det, hvis der sker overtrædelser, som ikke lige står på den liste. Det gælder især for miljøovertrædelser, hvor det lige nu ligner, at der skal foreligge en international aftale på området, for at temaet kan blive dækket. Det kunne være klima gennem Parisaftalen. Men hvad med alle de områder, hvor der ikke foreligger en international aftale, f.eks. plastik? Vi skal have en bedre afdækning af, hvilke miljøområder der kan blive dækket.

Det sidste punkt er håndhævelse. Jeg tror, at vi alle er bekendt med, at det er meget svært at gøre noget, når skaden er sket, hvis der ikke er sanktionsmuligheder, og hvis der ikke er en tredjepart til proaktivt at undersøge og håndhæve det. Vi vil derfor gerne have en tredje aktør, som kan håndhæve det, som har ressourcer til det, og som også har mulighed for at sanktionere. Det er også derfor, vi gerne vil have selskabsledelsen ind, for hvem er det i sidste ende, der skal være ansvarlige for det, og hvem er det, der skal sanktioneres?

Udvalget kan læse mere om vores hovedkritikpunkter i det materiale, vi har sendt. Vi håber, at Danmark vil støtte op om det på EU-plan, men at vi også samtidig gør noget ved det på nationalt plan. Regeringen har været positiv over for, at Danmark skal have lovgivning på området, som f.eks. Frankrig allerede har. Vi håber, at man også videre vil arbejde med det spor. I FN har man i en årrække forhandlet om en traktat om det. Så når der nu kommer et direktiv på EU-plan, håber vi, at det giver et stærkt mandat til, at man også vil gå videre med det på FN-niveau, hvor det ellers er gået meget sløvt.

Vi kan se, at Erhvervsministeriet har haft meget tæt kontakt med dansk industri og ikke så mange andre aktører. Vi håber på en meget åben proces om det, hvor mange flere aktører bliver inddraget.

Formanden (Eva Kjer Hansen): Tak for synspunkterne og for materialet, der er sendt rundt.

Katarina Ammitzbøll (KF): Tak for at komme og slå ned på mange af de problemstillinger, der er, når man skal gøre noget globalt på så store områder og med så mange aktører. Det er den samme debat, som kører hvad angår menneskerettigheder om hele værdikæden og underleverandører. Det er vanskeligt, og der er tit brodne kar – også noget, man ikke har viden om.

Inden man tænker, at nu skal vi løse alt, skal man huske, at det er et tiltag. Det er vigtigt også at være lidt pragmatisk. Verden er ikke perfekt, men det er vigtigt også at være lidt pragmatisk og prøve at håndtere udfordringerne. Det er ikke sådan, at man lige pludselig kan erstatte al plastik eller ikke have noget vandforbrug. Det er meget vigtigt, at man ser på, hvilke forandringer man er med til at indføre. Hele kapacitetsspørgsmålet er vanskeligt, også for små virksomheder. Det er også det, vi hører – hvordan skal de blive fanget af det?

Med hensyn til FN har UNEP (FN's miljøprogram) lige lavet noget om plastik, som Inger Andersen har været med til at lancere. Jeg vil gerne høre holdningen til også at se på, hvad man gør for at forbedre situationen, for det kan blive meget sort-hvidt.

Jens Rohde (UFG): Jeg synes, at der er ret mange gode pointer i oplægget. Det er altid en stor kamp at tage, men den er også vigtig. Selvfølgelig er det rigtigt, at der skal være et sanktionsregime – ellers giver tingene ikke mening. Men er det ikke Domstolens opgave? Eller er det ikke tilstrækkeligt i NOAH's optik?

Vi har altid en diskussion om de små og store virksomheder på europæisk plan. Normen på EU-plan er, at det er meget store virksomheder, vi ender ud i, fordi man måler omsætning, og den er så ekstremt stor, at virkelig mange virksomheder går fri. Derfor kan jeg godt forstå argumentet. Har NOAH gjort sig nogen overvejelser om, hvor vi sætter skellet, så det bliver proportionalt?

Hvad angår den lige konkurrence har jeg et synspunkt, som jeg meget gerne vil høre en kommentar til. Det blev sagt, at der er for meget fokus på lige konkurrence, men jeg vil advare imod, at man opstiller et modsætningsforhold mellem lige konkurrence og de indsatser, der skal gøres. Vi har et åndssvagt udtryk, der hedder det indre marked. Det fortæller ikke, hvad det er – det er et single market. Hvis ikke vi sikrer lige konkurrence på det, vi kalder single market, renationaliserer vi i realiteten vores marked, og så kan vi ikke få en fælles europæisk indsats, og man kan ikke indføre sanktionsregimer efterfølgende. Derfor er min anmodning bare, at man medtager det perspektiv, at lige konkurrence faktisk er forudsætningen for, at vi overhovedet vil kunne få gennemført nogle af ønskerne, uden at vi renationaliserer det.

Kim Valentin (V): Det er altid et valg, hvor meget skal man kontrollere dem, der opfører sig ordentligt, for at fange dem, der ikke opfører sig ordentligt. Der er vel også en bekymring i, at man får forhøjede forbrugerpriser, hvis man lægger en masse regimer og dermed en masse omkostninger ind over virksomhederne. Hvordan ser NOAH på den sammenhæng? Dyrere produktion betyder jo højere forbrugerpriser. Hvordan skal det reguleres i givet fald?

Nanna Clifforth: Til Katarina Ammitzbøll: Der bliver gjort noget på alle mulige niveauer, og det vil vi heller ikke se bort fra, men vi synes direktivforslaget er så vigtigt, fordi det er første gang, man juridisk skal holde virksomheder fast på noget. Meget andet er frivillige ordninger og ikke nødvendigvis noget, der kan få sanktioner. Det er også en samlet pakke, og der er mange flere barrierer end adgangen til den type direktiv. Der er meget andet, vi også arbejder på.

Jeg synes også, det er vigtigt, hvem der i sidste ende kan få adgang til direktivet – hvem har kapaciteten til at lægge en sag an. Vi er lidt nervøse for, at det bliver skubbet over på civilsamfundet. Hvordan skal en borger nogen sinde få adgang til at lægge sag an mod et stort multinationalt selskab? Vi har brug for en tredjepart, der kan facilitere nogle af de ting, som ikke bliver miljøorganisa-

tionerne. Men vi anerkender selvfølgelig også alle de positive ting, der sker på alle mulige andre områder.

Til Jens Rohde: Det fører videre til, om domstolene skal klare det. Vi synes ikke, at der eksisterer nogen domstol på internationalt plan, som kan imødekomme det. Derfor har vi i lang tid arbejdet på at få FN-traktaten gjort juridisk bindende for virksomheder, for vi synes ikke, at det findes på samme måde som den beskyttelse, virksomheder nyder godt af. Det gælder f.eks. i forbindelse med mange handelsaftaler som ISDS (investor-stat-tvistbilæggelsesmekanismer), hvor virksomheder kan lægge sager an mod nationalstater. Den mulighed har borgere ikke i forhold til multinationale selskaber, så det her er virkelig en unik mulighed.

Jeg synes også, at det er et dilemma med de små og mellemstore virksomheder over for de store. Det er virkelig svært for virksomhederne at kontrollere værdikæderne. Som det står i direktivet lige nu, synes jeg, at dilemmaet er, at man på den ene side ikke vil dække alle virksomheder, men på den anden side lægger man rigtig meget vægt på kontrakterne. Hvis man lægger vægt på det kontraktlige mellem en stor virksomhed og en mindre virksomhed i et andet land, skubber man ansvaret videre. Hvis man vil holde det til de store virksomheder, må man derfor også sige, at de har ansvaret for det hele i sidste ende. Men hvis man vil skubbe det videre i kontrakter, som man gør lige nu, må man inkludere alle virksomheder. Det er derfor enten-eller – lige nu gør man ingen af delene, og med det synes jeg, at der er fare for, at ingen har ansvaret i sidste ende.

Til Kim Valentin: Jeg har tidligere argumenteret meget for, at vi skulle undgå at få det til at handle om alt muligt, men jeg synes måske godt, man kunne forbruge mindre i Danmark. Derfor må jeg nok indrømme, at jeg ikke ser det store problem ved øgede forbrugeromkostninger i denne del af verden. Så forbrugte vi måske lidt mindre, men lidt bedre. Når regeringen kommenterer på direktivet, skriver de også, at de grønne virksomheder, der tager ansvar, er i morgens virksomheder. Det kan vi kun støtte op om, og det er det, man vil gøre med direktivet. Lige nu gør man ikke noget.

Formanden (Eva Kjer Hansen): Tak for besøget i udvalget.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3870 (udenrigsanliggender - udvikling) den 20. maj 2022

EUU alm. del (21) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

Udviklingsministeren (Flemming Møller Mortensen): Jeg forelægger punktet til orientering.

1. Den globale implikation af den russiske aggression med fokus på fødevarer sikkerhed og det multilaterale

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 20/5-22 – bilag 1 (samlenotat)

Udviklingsministeren (Flemming Møller Mortensen): Ruslands aggressioner i Ukraine har store konsekvenser – ikke alene i Ukraine. Følgerne rammer også EU's partnerlande globalt. Jeg har selv rejst i en del af dem de sidste uger, og det er virkelig hårdtslående.

Der er talrige gensidigt forstærkende effekter. Invasionen af Ukraine har betydning både for udbuddet af fødevarer på det globale marked og for priserne. Invasionen har også effekter på energi- og transportomkostninger. Det rammer mennesker i en række fattige og skrøbelige lande særlig hårdt og kan føre til en global fødevarerkrise. Dette ovenikøbet i en situation, hvor landene også skal håndtere covid-19-effekter og klimaskabte udfordringer.

I forrige uge besøgte jeg Gode i Somaliregionen i Etiopien, hvor millioner af mennesker har behov for humanitær hjælp. Regionen står over for den værste tørke i mange år efter gentagne fejlslagne regnsæsoner. Det betyder, at dele af befolkningen på Afrikas Horn bevæger sig på kanten af en sultkatastrofe, og der er et enormt behov for hjælp.

Der er nu stigende fødevarer sikkerhed i Østafrika, Sahel og Mellemøsten, hvor landene er stærkt afhængige af hvedeimport. Stigende fødevarer sikkerhed kan føre til social uro og destabilisering i nærområderne. Fra dansk og EU's side har vi en stærk interesse i at modvirke denne destabilisering.

På rådsmødet vil fokus i drøftelserne være på, hvad vi kan gøre for at afhjælpe de negative følger af Ruslands invasion af Ukraine. EU og medlemslandene yder allerede en stor indsats, bl.a. gennem støtte til fødevarer sikkerhed i skrøbelige lande. Det er vigtigt, at vi i EU-kredsen på politisk niveau løbende drøfter situationen og vores fælles udviklingspolitiske respons.

Generelt ligger det regeringen meget på sinde at afbøde de negative globale konsekvenser af invasionen i Ukraine. Statsministeren er således for nylig blevet udpeget af FN's generalsekretær som én af blot seks stats- og regeringschefer til at indgå i en ny krisegruppe i FN, der skal adressere og skabe opmærksomhed om de globale konsekvenser af krigen i Ukraine for især fødevarer- og energipriserne, men også i forhold til finansiering.

På rådsmødet vil vi understrege, at EU fortsat skal yde en indsats for at afhjælpe de globale følger af invasionen af Ukraine for vores partnerlande, ikke mindst for så vidt angår fødevarerforsynings sikkerheden. Dette selvsagt i samspil med øvrige multilaterale aktører og fora.

Regeringen støtter i den forbindelse, at EU yder akut bistand for at imødegå de umiddelbare konsekvenser af invasionen. Men vi vil også understrege væsentligheden af den langsigtede indsats. Vi får kun has på problemer med fødevarerforsyningsikkerheden, hvis vi arbejder med de underliggende årsager som konflikter, klimaforandringer og fattigdom. Samtidig skal vi tage fat på omlægning af de globale fødevarer-systemer, så importafhængige lande i højere grad producerer deres egne fødevarer.

Regeringen vil også understrege behovet for at koordinere mellem alle de globale initiativer og fora, hvor fødevarerforsyningsikkerheden bliver behandlet.

Jeg har talt meget med chefen for FN's Fødevareprogram (WFP), David Beasley. Fødevareusikkerheden i verden er frygtelig stor i øjeblikket. Der bliver produceret fødevarer nok i verden, men de bliver bare ikke produceret der, hvor menneskene har behovet for det, og derfor er uligheden så forbandet stor. Stigende priser på bl.a. transport betyder, at vi som lande, der hjælper, og FN's organisationer står i den situation, at vi på mange stræk får en tredjedel mindre for pengene, end vi gjorde før 24. februar 2022. Det rammer naturligvis alvoren ekstremt ind, når vi ved, hvor stort behovet er.

Vi forventer, at drøftelsen også vil berøre misinformation fra russisk side om, at EU er skyld i øget global fødevareusikkerhed.

Den globale afstandtagen fra Ruslands invasion og sammenholdet omkring Ukraine har vist sig historisk stærkt. FN's Generalforsamling har med et overvældende flertal på 141 og 140 medlemslande vedtaget to resolutioner med fordømmelser af Ruslands angreb og de humanitære konsekvenser af krigen.

Men aktuelt ser vi desværre, hvordan Rusland spreder desinformation om krigen i Ukraine og lægger de vestlige sanktioner til grund for stigende global fødevareusikkerhed. Det sker både i multilaterale fora, som FN's Sikkerhedsråd, kontakten til tredjelande, men også gennem sociale medier.

Det er vigtigt, at EU og dets medlemslande modarbejder den russiske desinformation, ikke mindst om de vestlige sanktioner. Her er det centralt, at EU og dets medlemsstater har outreach især til de afrikanske lande.

Jeg tror i den forbindelse, at der ligger en stor opgave i at forklare lande uden for Europa, hvorfor Ukraine kræver så meget af vores opmærksomhed. Jeg tror ikke, at man skal underkende, at det for mange lande kan virke som en fjern konflikt. Her har vi en opgave i at forklare vigtigheden af det fælles globale forsvar af FN-pagten, folkeretten og princippet om suverænitæt, som Ruslands aggression er en klar krænkelse af.

Forsvaret af det multilaterale, regelbaserede internationale system og den multilaterale respons på de multiple samtidige konflikter, som vi ser, har måske aldrig været vigtigere.

Inden for de sidste 14 dage har jeg været i Bangladesh, Sydafrika og Etiopien, og i de tre lande har det ikke været vanskeligt for mig at få ledende ministre til at forstå alvoren og vores syn på krigen i Ukraine.

Ulla Tørnæs (V): Jeg deler til fulde opfattelsen af den meget alvorlige situation.

Det var nyt for mig, at statsministeren er blevet udpeget af FN's generalsekretær, António Guterres, til at være med i en krisegruppe, som skal se på fødevaresikkerhed og humanitære krisesituationer i lyset af forsyningsusikkerhed og dermed også stigende kriser. Det synes jeg er rigtig godt. Tillykke til regeringen med det.

I den sammenhæng har jeg en opfordring. Det er vigtigt, at Danmark bringer spørgsmålet om menneskerettigheder med til det bord. Menneskerettigheder er lig kvinderettigheder. Især omkring kvinder foregår der grusomheder i Ukraine netop nu, hvor kvinder bliver brugt som våben. Ministeren kender selv den dagsorden, så det behøver jeg ikke at udpensle. Det ville være rigtig godt, hvis Danmark bringer problemstillinger om kønsbaseret vold både til det store bord i FN og på rådsmødet. Det gælder også seksuelle reproduktive rettigheder og beskyttelse for kvinder.

Desuden skal det siges til ministrene fra Ungarn og Polen, at kvinder, der kommer fra Ukraine, som måske er blevet voldtaget undervejs, og som ønsker at få en abort, selvfølgelig skal have det – også selv om de tilfældigvis er landet i Polen eller Ungarn som flygtninge, hvor man ikke har den samme rettighed til fri abort, som vi kender fra vores del af Europa.

Vi har ad flere omgange indført sanktioner mod Rusland, og heldigvis har vi også kunnet være enige om det. Men hvad sker der med russisk producerede fødevarer som f.eks. hvede? Jeg går ud fra, at når FN's Fødevareprogram køber på verdensmarkedet, har man også adgang til at kunne købe russisk produceret hvede.

Jens Rohde (UFG): Det bringer virkelig håb til verden, at vi har en både nuværende og tidligere udviklingsminister, der er så engageret og vidende om situationen.

Kan Kommissionen ikke undersøge, hvorvidt der foregår blank sailing og blank flying inden for distributørernes branche? Fødevareforsinkelser og kraftige prisstigninger sker også som følge af, at man aflyser skibe. Vi skal tage alt i brug for at komme forsinkelser og prisstigninger til livs. Der kan hentes en rimelig god avance efterfølgende ved at undlade at sende skibet afsted. Jeg har ikke meget forstand på det, men jeg hører om, at det foregår. Men inflation og forsinkelser var der også før Ukraine – det skal vi lige huske.

Alex Ahrendtsen (DF): Stort tillykke til regeringen og især til statsministeren. Det er flot, og vi glæder os altid på Danmarks vegne, når politikere på den måde kan være med til at bringe den danske synsvinkel ind på verdens udfordringer.

Jeg er meget enig i ministerens redegørelse for implikationerne af krigen i Ukraine og Ruslands fuldstændig sindssyge adfærd. Det er forfærdeligt, og vi lider allesammen med Ukrainerne og støtter dem, alt det vi kan. Konsekvenserne rundt omkring er også forfærdelige.

Jeg synes dog, at ministeren glemte befolkningsudviklingen, som er en ret afgørende faktor. I nogle lande er den ude af kontrol, hvilket er en stor årsag til, at man ikke kan brødføde sig selv og derfor bliver nødt til at importere store mængder fra udlandet, bl.a. Ukraine. Hvordan går det med at få befolkningsekspllosionen under kontrol, især i Afrika?

Jeg ved ikke, om det tilkommer os at blande os i suveræne landes interne lovgivning, som Ulla Tørnæs ønsker. Vi bryder os heller ikke om, at andre lande blander sig i vores.

Katarina Ammitzbøll (KF): Tillykke med udnævnelsen – det er rigtig godt, og det er vi glade for.

Vi står over for en kæmpe udfordring, som ministeren skitserede helt rigtigt. Spørgsmålet er bare, hvad vi gør ved det. Man kan godt mødes og få en behovsanalyse og sige, hvor slemt det er, og hvor mange der bliver skubbet ud over randen. Men hvordan bliver det gjort med en mere systemisk og strategisk tilgang?

Hvordan bliver det koblet til early warning and information systems? Det er en del af EU's Udenrigstjeneste. Jeg tror, at det er meget vigtigt, at vi også kobler det til konfliktforebyggelse og skrøbeligheden, så vi hurtigt får sat ind på den rigtige måde. De nuværende EU-tiltag er mere noget med at slukke branden. Der er noget humanitært, og man sætter f.eks. rammer op for gældslettelse, som kan hjælpe til at betale for de dyre fødevarer, men det andet er, hvordan vi hurtigst muligt får skabt landbrugsproduktion og koblet det til fødevarer sikkerhed og økonomisk udvikling gennem en værdikæde. Fattigdommen rammer så hårdt nu, også på grund af de høje energipriser for lande, som allerede er sunket meget tilbage på grund af covid-19, så de står endnu svagere økonomisk end os andre.

Drøfter man EU's lagre af fødevarer? Kan de kastes ind i puljen?

Udviklingsministeren (Flemming Møller Mortensen): Tak for complimentet.

Jeg er glad for reaktionen på statsministerens udpegning. At Danmark er blevet valgt, handler nok om det værdisæt, vi sammen med resten af Norden og ligesindede lande står for. Krisegruppen i FN består af den tyske kansler, Olaf Scholz, stats- og regeringschefer fra Bangladesh, Barbados, Indonesien og Senegal. FN's generalsekretær, António Guterres, er formand for gruppen. Jeg synes, at det har en virkelig fin balance for hårdt prøvede lande. Det er også lande, der ligesom os nok er lead på andre lande.

Jeg er personligt også meget glad for, at FN har taget aktion på det så hurtigt, for mange gange er tiden en forfærdelig faktor. Da vi havde EU-udviklingsministermøde sidst i Sydfrankrig, diskuterede vi Ukraine-krisen og krigen. Præsidenten for Den Europæiske Udviklingsbank, Odile Renaud-Basso, og jeg udgjorde et lille partnerskab, hvor vi sagde, at vi nu virkelig skulle holde øje med tre ting. Vi vidste godt, at vi ville blive bebrejdet for ikke at gøre nok, heller ikke at have øje for tidsfaktoren, og så kunne vi ikke undgå at blive bebrejdet for, at vi koordinerer for dårligt. Siden det møde har jeg prøvet på det i min hverdag. Derfor er jeg selsagt også glad for, at statsministeren har fået den rolle.

Jeg er meget glad for det, Ulla Tørnæs siger om kvinder. Det er også et ømt emne, for nu er Europa og EU virkelig i en krisesituation, og umiddelbart op til krigens udbrud 24. februar 2022 var vi meget optaget af at holde fokus på Polen og på Ungarn. Vi skal nok sørge for at få det adresseret, for kvinderettigheder er lige nøjagtig et spørgsmål om at få fokuseret på, hvordan piger og kvinder udsættes for virkelig meget kønsbaseret vold i krisesituationer. Og vi har bare så forbandet mange krisesituationer. Vi er oppe på det højeste antal fordrevne og flygtninge nogen sinde – 100 millioner. Jeg har selv de sidste par uger set mange sårbare kvinder, børn og piger, så det skal vi virkelig holde øje med. Jeg taler med FN's organisationer om det, men vi skal selvfølgelig også have et fokus i EU på den sag.

Ulla Tørnæs spørger også om russisk hvede. Ukraine og Rusland producerer rigtig meget hvede, men jeg ved simpelt hen ikke, hvor det kommer hen. Det skal vi nok undersøge nærmere. Vi ved, at Recep Tayyip Erdoğan har sat en prop i i Sortehavet, men vi ved også, at Rusland sælger meget til Kina – det er i hvert fald de efterretninger, jeg har fået. Vi skal nok prøve at bore det lidt mere ud. Det er også interessant for mig at vide.

Jens Rohde er inde på prisfastsættelsen. Det er en forbandet mekanisme, der eksisterer, lige så snart man ved, at der er en mangelvare. Alene italesættelsen af manglen gør, at nogle med få timers eller dages varsel lige nøjagtig kan profitere yderligere af det. Der gik ikke lang tid, før FN gik i gang med at flytte ukrainsk produceret hvede tilbage til Ukraine fra Sydsudan. Det blev jeg meget rystet over, og det viser også, hvilken sårbarhed der virkelig er på mit ministerområde. Vi ved, hvor dyrt det er at flytte det frem og tilbage, og vi ved også, at der er svind, hver gang noget bliver omladet fra et sted til et andet. Men det skal vi prøve at kaste os ind i, for Kommissionen bør selvfølgelig have tjek på de mekanismer, som Jens Rohde også er inde på hvad angår distributørledet. Man burde måske have lidt mere hånd i hanke med det, og jeg tror også, at vi måske kunne udbygge et svar til jer ved at tage fat på FN's Fødevarerprogram og spørge dem, hvilken erfaring de har, for de har virkelig fingeren på pulsen med hensyn til både produktion og lagre.

Til Alex Ahrendtsen: Ja, implikationerne er virkelig store. Der spørges meget konkret ind til krigen og konflikten, og vi frygter virkelig, at vi ikke har set det sidste. Jeg har både været på grænsen mellem Polen og Ukraine og i Lviv inde i Ukraine som den første fra regeringen. Den by er gennemstrømningsstedet for de hundredtusindvis, hvis ikke det er millioner af mennesker fra den østlige del af Ukraine mod den polske grænse. Der var jeg vidne til rigtig meget sårbarhed, bl.a. for piger og kvinder.

Fødevarerikkerhed og befolkningstilvækst er meget i vores fokus. Befolkningstilvæksten er også et spørgsmål om, om der overhovedet er information om og mulighed for, at piger og kvinder kan familieplanlægge. Jeg har besøgt nogle af de lande, som har den absolut højeste befolkningstilvækst. Jeg var i Niger for ikke ret mange uger siden. Det er verdens fattigste land set i forhold til indekskurver, og det taler fuldstændig ind det mønster. Derfor er Sahelområdet og Afrikas Horn frygtelige steder. Piger og kvinder får ikke hjælp til at forstå, hvad der ville være godt for dem selv, for familien og for økonomisk bæredygtighed osv. Det er nogle lidt andre kræfter, der trækker, og det er desværre den rytme, der er i fattigdomsudviklingen. Derfor støtter vi også i meget høj grad FN's Befolkningsfond (UNFPA), som arbejder med familieplanlægning.

Jeg er blevet opmuntret af at tale med præsidenten i Niger, Mohamed Bazoum, og præsidenten i Burkina Faso, Roch Marc Christian Kaboré, som har nogle af de største fødselsratioer. Præsidenten i Niger har sammen med sin ægtefælle kastet sig meget målrettet ind i det, og det har en virkning. Det havde også en virkning, da jeg tog diskussionen i Burkina Faso sammen med kronprinsesse Mary, for det var et af vores virkelig vigtige punkter at tale ind i. I kronprinsesse Mary har vi også en rollemodel herhjemme, som i høj grad tager kampen forbundet med piger og kvinders rettigheder ude i verden. Det ligger os meget på sinde, og vi støtter rigtig mange projekter, som er målrettet piger og kvinder og familieplanlægning. Det så vi meget tydeligt i Burkina Faso, hvor vi desværre ikke kan have myndighedssamarbejde på grund af et militærkup.

Katarina Ammitzbøll nævner early warning and information systems, og det er det, vi skal ind på. Vi skal virkelig forebygge. Det er en vigtig del af den danske strategi for klimaforandringerne at se, om vi kan dreje på nogle skruer og finde bagvedliggende årsager og f.eks. nye teknologier eller nye afgrødetyper.

Jeg har netop deltaget i et møde med ministerkolleger fra mange lande, hvor vi bl.a. diskuterede klimatilpasning, og senere i dag deltager jeg i et opfølgingsmøde om COP26 i København. Mange forskellige elementer som f.eks. regn kan indgå i early warning, så det er også noget, vi prøver at presse på for. Vi presser i det hele taget også EU til at have et stort Afrikafokus, et stort forebyggende fokus, et stort klimatilpasningsfokus og fokus på rettigheder, som Ulla Tørnæs nævnte. Vi synes, at de dagsordener skal konfronteres. EU er og bliver den største bidragsyder til humanitære kriser og nødhjælp både på kort og lang sigt, når vi har kriser i verden. I Danmark forstår man, at EU ikke får tilstrækkeligt udbytte eller anerkendelse for deres nødhjælp. Landene kan godt sige, at Rusland og Kina er de største investorer, men så drister de sig til at sige, at EU er den vigtigste samarbejdspartner. Men der er manglende klarhed om, hvor mange milliarder af nødhjælpspuljerne der rent faktisk kommer fra EU.

Endelig kan jeg hvad angår familieplanlægningen oplyse, at vi lægger op til et helt nyt bidrag på 25 mio. kr. til UNFPA i Ukraine til beskyttelse af piger og kvinder, som er fuldstændig talt ind i det, som Ulla Tørnæs nævner.

Ulla Tørnæs (V): Jeg ved ikke, om det var en vaskeægte nyhed, der lige blev præsenteret for os. Jeg har så sent som i dag deltaget i et møde med UNFPA's landechef fra Ukraine, Massimo Diana, så det er som fod i hose. Jeg sagde, at jeg ville kontakte ministeren med henblik på at få målrettede midler, så det gik godt nok stærkt. Det viser bare, at det er en fælles dansk dagsorden. Jeg tillod mig at sige, at jeg ikke kunne forestille mig andet, end at ministeren kiggede på at give et ekstraordinært bidrag, hvis ministeren havde mulighed for det.

Jeg tillader mig at gentage opfordringen til ministeren om at opfordre statsministeren til at bringe spørgsmålet om menneskerettigheder ind til det store bord i FN. Der hviler en stor forpligtelse på Danmarks skuldre i den sammenhæng. Det skal også ses i relation til hele det arbejde, som kommer internationalt, når krigen er slut. Så er der forhåbentlig lagt op til, at der skal ske international retsforfølgelse, og derfor skal vi vide, hvem forbryderne er, der f.eks. har begået overtrædelse af humanitær lovgivning og har brugt kvinder som våben på slagmarken.

Jeg er helt med på, at det måske kan være svært at svare på, hvad der sker med den russiske hvedeproduktion. Men det forholder sig vel sådan, at FN's Fødevarerprogram er farveblindt, når man opkøber fødevarer på verdensmarkedet. Jeg synes bare, at vi er nødt til at vide, hvordan det harmonerer med de sanktioner, som EU har pålagt Rusland, at vi som stor donor til fødevarerprogrammet alligevel er med til at understøtte Vladimir Putin. Et papir om, hvordan pengestrømmene er i den sammenhæng, kunne være superrelevant.

Forventer ministeren, at der på mødet bliver en drøftelse om den solidaritetsfond, som jeg tror blev vedtaget på topmødet i marts? Jeg går ud fra, at den fond bliver forankret hos udviklingsministeren.

Katarina Ammitzbøll (KF): Der er meget, der er med til at forebygge. Early warning system er simpelt hen et decideret redskab, så det bliver gjort systematisk. Så kan man se, hvor konflikterne

begynder at stige, og hvor man kan prøve at sætte ind. Det er for at få EU's instrumenter til at spille bedre sammen over for det udenrigspolitiske, altså hele den politiske vægt til det humanitære, der ligger i ECHO (ECHO (Generaldirektoratet for Humanitær Bistand og Civilbeskyttelse) til Early Warning Score (EWS). Det kunne være rigtig interessant, hvis det blev bragt på bordet, for så er man med til at kunne gøre det meget systematisk og mere effektivt. Jeg tænker, at formålet er at opbygge en form for modstandsdygtighed eller resiliens.

Der var også spørgsmålet om, hvorvidt man drøfter overskudslagrene til fødevarer.

Jens Rohde (UFG): EU har været lidt uforsigtige at afskaffe overskudslagrene, fordi der var for mange dårlige pressehistorier, og nu har vi så brug for dem. Når man fører den slags politik, får man tit strukturproblemer. Det var bare lidt selvironi, i forhold til hvad vi kan have brug for i EU.

Jeg vil godt følge op på Ulla Tørnæs' glimrende indlæg om menneskerettigheder. I mine øjne er det en forbrydelse ikke at tilkende en kvinde retten til abort, når hun under en flugt er blevet voldtaget. Det er helt grotesk, at nogen kan komme i den situation, hvor de lander i Ungarn eller Polen, og så er de prisgivet. Det er et fremskridt, at man i FN har skrevet en ny kommentar til artikel 6, nemlig kommentar 36 om, at abort er en ret, men med den tilføjelse, at det er det alene, hvis kvindens liv og helbred er i fare. Jeg har selv skrevet et beslutningsforslag om det til denne minister, men måske statsministeren også kunne bringe diskussion op, for vi står med en meget konkret problemstilling. Den er faktisk ikke ny, for det er et problem for rigtig mange kvinder verden over, at betingelsen blokerer for, at man kan tage diskussionen med f.eks. Ungarn og Polen på verdensplan om, at kvinder skal have den ret, fordi befrugtningen er sket uønsket ved voldtægt. Derfor er det så vigtigt, at kampen om denne grundlæggende menneskerettighed ikke er nationaliseret, men at den er international.

Udviklingsministeren (Flemming Møller Mortensen): Jeg tager virkelig gerne Ulla Tørnæs' og Jens Rohdes opfordring med og sørger for en tydelig adressering af det. Jeg har det på samme måde, og det ved jeg, at statsministeren også har, så det lover jeg. Jeg skal også nok selv sørge for at fremføre de synspunkter. Den igangværende diskussion i USA hjælper ikke på det, for det understøtter europæiske lande i deres modstand. Jeg synes, at vi skal stå fuldstændigt skarpt.

Til Ulla Tørnæs om retsforfølgelse af overgreb. Vi er meget opmærksomme på det, og vi havde også en drøftelse blandt udviklingsministrene tidligere. Det helt grundlæggende er indsamling af data, og det er det også hvad angår krigsforbrydelser generelt set. Vi må bare håbe, at det er blevet opsamlet og er brugbart til retsforfølgelse, for det er sådan, det skal være. Det skal statueres, hver gang det sker. Jeg håber på, at vi kommer til at kunne bidrage så meget til den proces som overhovedet muligt.

Med hensyn til det mere specifikke spørgsmål fra Ulla Tørnæs om hvedesalg fra Rusland og FN's Fødevarerprogram skal vi nok prøve at finde ud af det. En af kompleksiteterne ved sanktioner er, at der er et spil i at finde ud af, hvordan man omgår sanktionerne. Jeg har ikke grundlaget for at svare på, hvad FN's Fødevarerprogram gør i de situationer.

Til Katarina Ammitzbøll om systematik: Jeg håber virkelig, at det bliver sådan, verden kommer til at agere på de ting, og jeg skal prøve at få fulgt op på, hvad EU og ECHO har af strategier og mål for det, for det er ikke ligegyldigt, hvem der måler, eller på hvilke parametre. Det ligger i hele vores

udviklingspolitiske strategi, at vi vil modstandsdygtighed, og det oplever vi også, at de hårdt presede lande vil.

Med hensyn til overskudslagre har man lige nøjagtig lyst til at have så meget lager, at man er modstandsdygtig over for det mest forventelige. Så kan der komme det ekstreme, men der er ingen, der kan dimensionere efter en katastrofe.

2. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3869 (udenrigsanliggender) den 16. maj 2022

EUU alm. del (21) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Vestbalkan

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3869 – bilag 2 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Drøftelsen ligger i forlængelse af den drøftelse af emnet, Rådet havde i november 2021, men Ruslands uprovokerede invasion af Ukraine har både givet drøftelsen fornyet aktualitet og ændret dens fokus.

Hvis der er noget, vi har lært de seneste måneder, så er det, at EU's nærområder er særligt sårbare over for russisk indblanding. Det gælder i høj grad også for det vestlige Balkan. Der er især tre forhold, jeg gerne vil fremhæve i den forbindelse:

For det første er Rusland stadig meget aktiv på det vestlige Balkan. Rusland gør sit for at puste til de latente – og til tider endda ulmende – konflikter, som præger regionen. Det gælder i den spændte dialog mellem Serbien og Kosovo, og det gælder i særdeleshed i Bosnien-Hercegovina, hvor Rusland aktivt bakker op om de løsrivelsestendenser, vi lige nu oplever fra de bosniske serberes side. Det skal de ikke få held til. Derfor skal vi fra EU's side aktivt modgå alle forsøg på at destabilisere regionen.

For det andet har de seneste måneders begivenheder understreget, at landene på det vestlige Balkan er væsentlige partnere i kampen for fred og stabilitet i Europa. Alle landene på det vestlige Balkan har stemt for de FN-resolutioner, der fordømmer den russiske invasion. De fleste lande har tilsluttet sig de sanktioner, EU har indført. De, der endnu ikke har, er kommet under et stort pres for at gøre det.

Endelig må vi erkende, at der blandt landene på det vestlige Balkan er en betydelig bekymring for, at de bliver glemt af EU, nu hvor Ruslands invasion af Ukraine helt naturligt fylder så meget for alle EU-landene. Denne frygt er helt forståelig. Også selv om jeg vil mene, at den er ubegrundet. Men det understreger, at det er mere nødvendigt end nogensinde at se på konkrete muligheder for at øge EU's engagement i regionen.

Der er med andre ord et stort behov for at se mere strategisk på, hvordan vi kan styrke båndene til det vestlige Balkan. Og frem for alt hvordan vi kan bidrage til at dæmpe den uro, der desværre igen præger flere af landene i regionen. Her tænker jeg ikke mindst på den bekymrende situation i Bosnien. Som bekendt har lederen af de bosniske serbere, Milorad Dodik, taget skridt til at løsrive Republika Srpska fra dele af de bosniske statsstrukturer.

Jeg besøgte Bosnien sidste uge, og det er mit klare indtryk, at der er stor uro og frygt for, hvordan landet kan holde sammen. Det er de færreste, der tror, at det vil udarte sig til deciderede kamp-

handling som dem, vi var vidne til i 90'erne. Men Bosnien er et land med masser af våben gemt af vejen og et land, hvor situationen i de seneste måneder er blevet stadig mere anspændt.

Det er også grunden til, at EU's militære mission i Bosnien – den såkaldte operation EUFOR Althea (EU-styrken Bosnien-Hercegovina) – den seneste måned har besluttet at fordoble sin tilstedeværelse i landet. Danmark deltager ikke i EUFOR-missionen på grund af forsvarsforbeholdet. Jeg havde under mit besøg i Bosnien lejlighed til at besøge Camp Butmir, hvor EUFOR og et lille NATO-kontingent holder til. Lederne af både EU- og NATO-missionerne var begge bekymrede over situationen i landet, og de var ikke i tvivl om, at EUFOR's tilstedeværelse har en betydelig stabiliserende effekt. Det kan man bl.a. se ved, at de forskellige etniske befolkningsgrupper faktisk bakker op om EUFOR.

Et konkret spørgsmål, vi skal drøfte på rådsmødet, er, hvordan EU kan støtte op om de lande, der tilpasser sig EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det er ikke omkostningsfrit for landene på Vestbalkan at tilpasse sig EU's sanktioner mod Rusland. Derfor skal vi støtte op om de lande, der står skulder ved skulder med os mod den russiske aggression. Vi skal hjælpe dem til at modstå det pres, de uden tvivl vil blive udsat for fra Moskva.

Samtidig må vi tage en alvorlig snak om, hvordan vi kan anspore de lande, der endnu ikke bakker op om sanktionerne, til at vælge den rigtige side. Her tænker jeg især på Serbien. Serbien har ganske vist stemt for de FN-resolutioner, som fordømmer den russiske invasion. Men de har endnu ikke i sinde at indføre sanktioner mod landet. Her må vi være helt klare i mælet: Et land, der forhandler om optagelse i EU, bliver nødt til at tilslutte sig EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Hvis ikke man gør det, bør det have konsekvenser i udvidelsesprocessen.

Nu er udvidelsen principielt ikke en del af drøftelsen på dette rådsmøde. Det spørgsmål behandles i Rådet for Almindelige Anliggender, men denne gang vil jeg mene, at der faktisk er en klar kobling. Dels til at presse Serbien til at bakke op om EU's sanktioner. Dels fordi Ukraines medlemskabsansøgning har skabt en udbredt bekymring i regionen for, at de vil blive »overhalet« i udvidelsesprocessen.

Det er en bekymring, vi bliver nødt til at tage alvorligt. Derfor håber jeg også, at vi denne gang får en reel strategisk drøftelse af, hvordan vi kan knytte endnu tættere bånd til det vestlige Balkan. Vi taler om en gruppe lande, der er helt omringet af EU-lande. Men også en gruppe lande, som i stigende grad føler sig både klemte og glemt. Det er vigtigt, at vi styrker båndene til dem netop nu, hvor der virkelig er noget på spil.

Jens Rohde (UFG): Det er en rigtig og fin og god intention at styrke båndene til de lande, der føler sig klemte og glemt. Spørgsmålet er bare, hvordan vi gør det, og i hvilken udstrækning. Hvilke tanker gør regeringen sig mere konkret? Vi kan ikke bare love folk optagelse i det europæiske samarbejde eller indgå associeringsaftaler, uden at vi har fuldstændig styr på præmisserne. Den lære kan vi drage af de 7 år, vi forhandlede med Ukraine.

Eva Kjer Hansen (V): I forlængelse af det vil jeg spørge, hvad man kan gøre angående Serbien og udvidelsesforhandlingerne? Ministeren var inde på, at det skal have konsekvenser. Det er jeg meget enig i, for det handler dybest set om at tilslutte sig EU's værdier og vise viljen til virkelig at være en del af det fællesskab og det værdigrundlag, som skal kendetegne EU. Har ministeren noget bud

på, hvordan det kan få konsekvenser i forhandlingerne? Det er en super spændende diskussion og i virkeligheden en yderst vanskelig situation, der er omkring et land som Serbien.

Katarina Ammitzbøll (KF): Moldova, Georgien og Ukraine søger parallelt, og de har måske ikke en forventning om at komme fuldt ind på accessionsporet, altså optagelse. Tror ministeren, at man begynder at tale om en anden form for samarbejde end sporet mod optagelse, så vi kunne få dem vendt hen imod os? Optagelse kræver så meget, og de lande ved godt selv, at de ikke er i nærheden af foreløbig at kunne leve op til de kriterier.

Jeg var i Bulgarien i weekenden, hvor der er en ny regering. Der er lidt en anden stemning, end der har været tidligere, også nu med krigen i Ukraine. Det fylder rigtig meget, og der er meget støtte til Ukraine over det hele. Der er lidt en anden holdning til fortsat at blokere Nordmakedonien hele tiden og blokere hele vejen rundt. Der ligger et gammelt arvehad, men tror ministeren, at det kunne ændre bulgarernes indstilling lidt?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Til Jens Rohde og Eva Kjer Hansen: Der er flere spor og Kommissionen og EU's Udenrigstjeneste har præsenteret en række områder, hvor vi kan styrke det politiske engagement, sikkerhed, samarbejde i multilaterale fora, strategisk kommunikation og regionalt samarbejde internt i Vestbalkan. Bl.a. er der en fast dialog blandt udenrigsministrene, bl.a. om hvordan man imødegår terrorisme, og hvordan vi kan støtte cyberområdet.

Der er en række områder, hvor EU kan gøre en forskel, også hvad angår det økonomiske, altså hvordan man kan overkomme markedsblokeringer og markeshindringer i den region. Det er relativt små lande, og samlet set er det ikke en uoverkommelig stor mængde mennesker, der bor på Vestbalkan, men de forskellige restriktioner på f.eks. handel holder den økonomiske udvikling tilbage. Derfor er det rigtig vigtigt, at vi engagerer os.

Min oplevelse er, at det er den politiske tilstedeværelse og synlighed og ønsket om i at finde løsninger sammen med de lande, der er afgørende for dem. Mit eget besøg i sidste uge er et meget vigtigt signal til Bosnien-Hercegovina om, at deres problemstilling ikke er glemt, trods den forfærdelige krig i Ukraine. Der bliver i øvrigt også pustet til ilden fra Ruslands side der. Det er også vigtigt f.eks. at fastholde fremskridt i dialogen mellem Kosovo og Serbien.

Vi har tidligere haft Balkantopmøde, hvor vi har kigget på, hvordan vi kan investere bedre i hele regionen. EU spiller en stor rolle. F.eks. har EU har suspenderet projekter i Republika Srpska som følge af Dodiks udmeldinger om mulig løsrivelse af den del fra Bosnien-Hercegovina. EU har stor indflydelse i regionen og betyder meget økonomisk, ikke mindst hvad angår samhandel.

Jeg er helt enig i bemærkningerne, og jeg synes, at vi i alt for mange år i virkeligheden ikke har haft nok fokus på Balkan. Ligesom vi har set, hvad der kunne ske i Ukraine og Belarus, kan der også ske noget dernede meget hurtigt.

Til Eva Kjer Hansen: Spørgsmålet om Serbien er virkelig vigtigt. De er kandidatland til EU, og vi må forvente, at i de lever op til EU's fælles udenrigspolitik, når vi vedtager den. Det er en alvorlig sag, hvis man ikke gør det på et så alvorligt område som Ruslands invasion af et frit, demokratisk europæisk land som Ukraine, hvilket er et brud på folkeretten. Serbien har stemt for FN-resolutionerne om fordømmelse. Men udfordringen er, at de ikke følger op ved at indføre de sanktioner, som vi gør i EU og f.eks. Norge, Island og også i kandidatlande.

Jeg er enig i, at vi skal blive ved med at gøre Serbien opmærksom på, at det kan få konsekvenser. Vi kan se ind i en længere krig, og jeg tror, Serbien lige nu er meget presset på den baggrund – med rette. Vi er nødt til at have en klar forventning om, at hvis de vil være et seriøst kandidatland, skal de tilslutte sig vores linje på udenrigspolitik og sanktioner. I modsat fald må vi se, om vi skal trække håndbremsen i deres optagelsesforhandlinger eller træffe andre foranstaltninger som f.eks. at udelukke dem fra strategiske drøftelser i EU. Det skal have konsekvenser, hvis man vedvarende ikke følger det, vi er enige om i den demokratiske klub, de gerne vil være med i.

Til Katarina Ammitzbøll: Det er tankevækkende, at det første Moldova, Georgien og ikke mindst Ukraine gør, efter Rusland invaderer Ukraine den 24. februar 2022, er, at de beder om at blive kandidatlande til EU. De søger et nærmere samarbejde med EU. Det er ret tankevækkende i en tid, hvor vi debatterer EU-samarbejde også i Danmark. De ser det som deres vej til at blive mere sikre og selvstændige som europæiske demokratier.

Københavnskriterierne fra 1993 angiver, at en retsstat, et velfungerende demokrati, respekt omkring menneskerettigheder og mindretal, en velfungerende markedsøkonomi osv. er grundlaget for, at man kan blive kandidatland. Vi vil arbejde med de lande om, at de kan opnå deres europæiske drøm. Danmark har vores naboskabsprogram i de tre lande, og Danmark er stærkt engageret i at hjælpe dem med at nå derhen. Jeg kan godt forstå deres ønske om at blive kandidatland meget hurtigt, men der er nødvendige reformer, og det skal vi hjælpe dem med.

Hvordan vi lander i den diskussion, er nok for tidligt at sige, men Danmark skal gøre alt det, vi kan for at støtte Ukraine, Georgien, Moldova til at gå den retning og til at lykkes med de reformer, der er nødvendige osv., så de hen ad vejen kan blive klar til at blive kandidatlande. Jeg mener grundlæggende, at det er ethvert demokratisk land i Europas mulighed og ret at søge om optagelse – hvis de lever op til de kriterier. Derefter er det op til EU's 27 lande at afgøre, hvordan man går videre. Ingen andre – heller ikke Rusland – skal have vetoret over det. Det er vigtigt, men samtidig må vi også insistere på, at der stilles krav for, at man kan blive kandidatland, som bygger på, at EU er et værdifællesskab med demokratiske værdier og retsstater, og det skal vi holde i hævd.

2. Ruslands aggression mod Ukraine

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3869 – bilag 2 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Fokus for drøftelsen vil som altid afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet, men på nuværende tidspunkt forventer jeg en bred drøftelse med fokus på sanktioner, EU's militære assistance til Ukraine, vores indsats for at holde Rusland ansvarlig for krigsforbrydelser, krigens effekt på tredjelande og russisk desinformation.

Der er også lagt op til et uformelt fælles møde med Ukraines udenrigsminister, Dmytro Kuleba, samt den canadiske udenrigsminister, Mélanie Joly, der vil dele deres syn på den seneste udvikling.

På mødet blandt EU's udenrigsministre venter jeg, der vil blive gjort status for arbejdet med sanktioner. Vi er godt på vej med den sjette sanktionspakke, som jeg håber og forventer vil blive vedtaget i nær fremtid. Det er specielt vigtigt, at vi i denne pakke får taget hul på tiltag mod den russiske olieeksport. Der må ikke være tvivl om, at det vil være et meget stort og historisk skridt, EU tager.

Der er heller ingen tvivl om, at vi med denne sanktionspakke og med tiltagene mod import af russisk olie på sigt rammer russisk økonomi rigtig hårdt. På grund af den fortsat store afhængighed af russisk olie, der fortsat er i en række EU-lande, kommer det ikke uden omkostninger. Det er også grunden til, at der fortsat forhandles om de nærmere tekniske detaljer i sanktionspakken. Vi må hele tiden i arbejdet med sanktioner have blik for, at sanktionerne skal ramme Rusland hårdere, end de rammer os.

Jeg forventer, at vi vil berøre EU's militære assistance til Ukraine gennem den europæiske fredsfacilitet, som på nuværende tidspunkt beløber sig til 1,5 mia. euro. Midlerne skal dække finansiering af medlemslandenes levering af dødbringende våben og ikkedødbringende udstyr til Ukraine. Danmark har leveret udstyr inden for begge kategorier til Ukraines væbnede styrker og andre myndigheder såsom grænsevagtstjenesten og bredskabsmyndigheder. Jeg er meget tilfreds med indsatsen.

Jeg forventer også, vi kommer ind på vores kontakt til tredjelande i forsøget på at imødegå russisk desinformation, ikke mindst i sårbare udviklingslande. Der bliver f.eks. udbredt falske historier om, at den begyndende fødevaremangel og energikrise skulle skyldes Vestens sanktioner. Det er ikke tilfældet.

Tværtimod er der meldinger om russiske angreb på ukrainsk landbrug, mens eksporten af Ukraines landbrugsprodukter er vanskeliggjort af, at det russiske militær enten har ødelagt eller blokeret for varetransport ud af de ukrainske havne ved Sortehavet. Det er vigtigt, vi giver de berørte udviklingslande et retvisende billede af Ruslands invasion af Ukraine og de konsekvenser, den medfører. Samtidig er det vigtigt, at vi viser dem, at vi tager deres bekymringer og udfordringer alvorligt, og at de fortsat kan regne med støtte fra EU.

Vi er i EU-kredsen meget opmærksomme på de negative konsekvenser af de stigende fødevarerpriser og den stigende fødevarerussikkerhed, som Ruslands uprovokerede angrebskrig i Ukraine

medfører, især i sårbare tredjelande, der i forvejen er afhængige af fødevareassistance. Problemstillingen om fødevarer sikkerhed vil blive indgående behandlet på rådsmødet den 20. maj 2022, som udviklingsministeren netop har forelagt.

Endelig forventer jeg, vi på rådsmødet vil komme ind på indsatsen for at holde Rusland ansvarlig for krigsforbrydelser, de har begået i Ukraine. Regeringens bakker fuldt ud op om dette vigtige arbejde. Derfor har Danmark som et af 41 lande støttet en henvisning af sagen til Den Internationale Straffedomstol (ICC), der nu efterforsker situationen i Ukraine. Til brug for denne indsats har regeringen bl.a. ydet et ekstraordinært finansielt bidrag til Den Internationale Straffedomstol på 700.000 kr. Dertil ser vi på yderligere måder at støtte domstolens arbejde, herunder med national ekspertise.

Jeg har samtidig samlet en tværregional gruppe af 48 lande i FN for netop at holde fokus på de forskellige initiativer for at holde Rusland ansvarlige for deres forbrydelser i Ukraine. Gruppen har eksempelvis drøftet situationen med Straffedomstolens chefanklager, Karim Khan, og med FN's højkommissær for menneskerettigheder, Michele Bachelet, og den mødtes i går med FN's nye undersøgelseskommission for menneskerettighedskrænkelser i Ukraine.

Anne Sophie Callesen (RV): Jeg spurgte også sidst til henvendelsen fra Den Internationale Straffedomstol til Danmark, og ministeren svarer ligesom sidst, at vi har sendt et økonomisk bidrag, men hvad med sekundære nationale eksperter? Vil ministeren uddybe, om anmodningen er blevet behandlet? Hvis den ikke er blevet behandlet, synes jeg, at man godt kunne have behandlet den hurtigere.

Der har været en stor principiel debat om sanktioner og imødegåelse af russisk propaganda især om Russia Today og Sputnik, som er propagandamedier – hvis man overhovedet kan kalde det medier. Derfor er jeg også enig i, at man er nødt til at gribe ind over for deres mulighed for at sprede propaganda. Hvad er mulighederne for alligevel at kunne tilgå dem og se, hvad der bliver sendt på de pågældende kanaler, f.eks. online? Jeg mener også, at det er ret afgørende, at vi har mulighed for at se, hvilken propaganda der kommer ud. Det kan være for forskere, for tjenesterne herhjemme, og det kan være kritiske borgere, der gerne vil have mulighed for at se, hvad der udgår af propaganda fra Rusland. Det er på ingen måde et forsvar for propagandaen, men jeg mener, at det også er vigtigt, at man kan tilgå det.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er en mærkesag for Danmark, at krigsforbrydelser og de forbrydelser mod mennesker, der sker i Ukraine, bliver efterforsket og dokumenteret, og at man i videst muligt omfang forsøger et retsopgør med de ansvarlige. Vi ser tilsidesættelse af den humanitære folkeret og grove menneskerettighedskrænkelser.

Der er en række vigtige organisationer i det. Der er selvfølgelig Den Internationale Straffedomstol, hvor Danmark var med til at henvise sagen til sammen med andre lande. Vi har taget initiativ til en gruppe af 48 lande og ICC for 2 måneder siden i New York, hvor vi prøver at samle indsatsen. Der er f.eks. også OSCE's Moskvamekanisme, hvor der er missioner, der samler dokumentation. Der er FN-systemet, og vi kigger også på muligheden for at sekundere personale til EU-missionen i Ukraine, som skal understøtte arbejdet med at afdække mulige krigsforbrydelser. Endelig er der et nationalt spor. Det er vigtigt, at vi samordner, og frem for alt er det vigtigt, at vi holder momentum.

En del af at fastholde presset på Rusland for at stoppe krigen er, at vi afslører, hvilke forfærdelige forbrydelser russiske soldater og generaler begår i Ukraine, så det er en mærkesag for os.

Vi ønsker at støtte ICC med en sekundær dansk ekspert, og vi arbejder på højtryk med at afklare mulighederne, både i samarbejde med myndigheder og med Domstolen. Der er nogle spørgsmål omkring ansættelsesforhold, jeg ikke kan komme nærmere ind på, men det er vores ønske at støtte de forskellige spor økonomisk og teknisk.

Hvad angår bl.a. Russia Today, Sputnik og hele den russiske desinformation og misinformation er der tale om suspension af sendetilladelser for tre medier i sanktionspakkerne. De medier er under direkte eller indirekte kontrol af russiske myndigheder og advokerer målrettet for den militære aggression mod Ukraine og søger at destabilisere Ruslands nabolande. En del af Ruslands nabolande, hvor der også er russiske mindretal, er enormt påvirkede af det – også meget mere, end vi vil opleve det i Danmark. Suspensionen vil gælde, indtil Ruslands angreb mod Ukraine er bragt til ophør, og indtil Rusland og russiske medier stopper med at gennemføre desinformation og informationsmanipulationskampagner over for EU's medlemslande.

Medierne sender fortsat i Rusland og på onlinekanaler osv., og jeg er i tvivl om, hvor langt man kan kontrollere det, men sendetilladelserne i EU er sanktioneret. Det betyder ikke, at de ikke på andre måder kan fremme deres propaganda. Jeg og regeringen vil virkelig stå vagt om ytringsfriheden, og den bedste strategi mod desinformation og misinformation er i høj grad at afsløre det og sætte et mærkat på og sige, hvad der foregår, hvem der står bag osv. Det giver vores i øvrigt oplyste befolkninger mulighed for at tage afstand fra det. Det ligger i demokratiske samfund, hvor vi værner om ytringsfriheden. Men der kan der være særlige situationer, hvor det bliver brugt som våben i krig, hvor man må gøre sig overvejelser, der er fulde af dilemmaer. Det vil jeg gerne medgive.

Anne Sophie Callesen (RV): Hvad angår anmodningen fra ICC er det helt forståeligt, at man ikke kan gå ind i ansættelsesretlige forhold, men det må vel være muligt at få en afklaring rimelig snart. Hvornår regner regeringen med, at man kan besvare anmodningen?

Vi er enige om, at de russiske statskontrollerede propagandamedier netop er statskontrollerede propagandamedier. Mit spørgsmål var, hvad vores mulighed var for at få indsigt i, hvad de bringer af misinformation for også at kunne imødegå den. Men det er fint at få præciseret, at det er licenserne til at sende også i de baltiske lande, som er blevet frataget. Det synes jeg er forståeligt, selv om det også er dilemmafyldt. Men det er vigtigt, at man som forsker og kritisk borger har mulighed for at opsøge den viden aktivt selv på anden vis. Jeg synes ikke, at svaret på, om man har den mulighed eller ej, var krystalklart.

Der står i samlenotatet, at regeringen vil arbejde for alternative fragtruter for eksport af korn. Kan ministeren konkretisere, hvordan man vil arbejde for, at EU går ind i det? Det må der findes en løsning på.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Vi har konkret bidraget med 700.000 kr. til ICC med henblik på dokumentation af krigsforbrydelser i Ukraine. Der er også dialog med mulige kandidater til sekundering, så der ud over økonomi, som er vigtigt for dem, også er ekspertise i form af personer.

Der er afsat 5 mio. kr. til EUAM-missionen (Den Europæiske Unions rådgivende mission). Vi forventer snart offentliggørelse af stillingsopslag, og rigspolitiet har to tjenestemænd udsendt til EUAM

i Ukraine. Danmark støtter, at alle spor, dokumentation og beviser indsamles, og det er vigtigt, at der er en proces for retsforfølgelse. Vi er helt i front sammen med andre lande, og det vil vi fortsætte med.

Det er rigtigt, at der er tale om suspension af sendelicenser i EU for russiske propagandamedier. Men i overensstemmelse med ytringsfriheden betyder suspensionen, at medierne og deres ansatte fortsat kan virke i EU med egentligt journalistisk arbejde, som gennemføres ved f.eks. interview og research, men de kan ikke sende deres programmer i EU. Vi kan stadig følge med i deres propaganda, og de vil stadig væk fortsætte uden for EU – afhængigt af hvad de enkelte ikke-EU-lande har gjort.

Medier kan skabe ødelæggelse ved hjælp af krigspropaganda med f.eks. mindretal, og det kan i sig selv være en alvorlig destabiliserende faktor i visse lande, hvor man måske ikke har den robusthed, som vi f.eks. har i Danmark i den sammenhæng.

EU arbejder samlet for at få så meget korn som muligt eksporteret ud af Ukraine. Under åbningen af FAO's (FN's fødevare- og landbrugsorganisation) regionale konference for Europa den 10.-13. maj 2022 annoncerede landbrugskommissær Janusz Wojciechowski en handlingsplan, der netop adresserer udfordringerne med at etablere alternative eksportruter. Man sætter bl.a. på at få etableret en transportrute via land til polske have, hvorfra kornet kan udskibes. Desuden benyttes vejnettet gennem Rumænien, Ungarn, Slovakiet og Polen.

EU har i høj grad fokus på problematikken, der bl.a. vil blive drøftet indgående, når udviklingsministrene mødes den 20. maj 2022. Det skyldes også den russiske blokering i Sortehavet, ikke mindst af den vigtige vej via Odessa. Beretningerne fra Odessa om russiske missilangreb er helt forfærdelige og endnu et eksempel på, at Rusland ene og alene er ansvarlig for både den humanitære katastrofe og de afledte effekter, krigen har også for tredjelande og f.eks. Afrika. Det er virkelig et eksempel på, hvor brutal og umenneskelig Ruslands politik er. Hvis de ophæver blokaden i Sortehavet og trækker deres soldater ud, kan eksporten og eksportvejene reetableres meget hurtigt.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3871 (almindelige anliggender) den 23. maj 2022

EUU alm. del (21) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkterne forelægges til orientering.

1. Forberedelse af ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 30.-31. maj 2022 (udkast til erklæring)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3871 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Som led i forberedelsen vil vi på rådsmødet drøfte udkast til en erklæring for topmødet. Den endelige dagsorden for mødet er endnu ikke fastlagt, og udkast til en erklæring foreligger derfor ikke.

Topmødet er indkaldt som opfølgning på Versaillesstopmødet og det seneste møde i Det Europæiske Råd i marts 2022. Jeg forventer på nuværende tidspunkt, at dagsordenen vil fokusere på Ukraine, forsvar og energi. Drøftelsen af Ukraine vil naturligvis afhænge af situationen op til topmødet.

Drøftelsen af forsvar forventes at tage udgangspunkt i en forsvarsanalyse, som Kommissionen og Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA) præsenterer forud for topmødet. Analysen forventes at fokusere på mangler i de europæiske forsvar og muligheder for øget samarbejde og øgede forsvarsinvesteringer.

Fra dansk side bakker vi op om et styrket samarbejde om EU's sikkerheds- og forsvarspolitik, bl.a. på det forsvarsindustrielle område. Det er naturligvis fortsat vigtigt, at udviklingen sker komplementært til NATO og samtidig styrker den transatlantiske sikkerhed. Det synspunkt er der heldigvis bred enighed om blandt medlemslandene.

Afledt af Ruslands invasion af Ukraine forventer jeg, at drøftelsen af energi bl.a. vil fokusere på Kommissionens plan for, hvordan Europa bliver uafhængige af russiske fossile brændsler.

Fra dansk side er det vigtigt, at EU så hurtigt som muligt udfaser afhængigheden af russiske brændsler og accelererer den grønne omstilling. Både for klimaet – og af sikkerhedspolitiske hensyn. Kommissionen vil forud for topmødet præsentere en plan for, hvordan EU kan gøre sig uafhængig af russisk gas, og den plan skal vi drøfte. Fra dansk side lægger vi generelt vægt på at fremskynde EU's ambitiøse klimapolitik (Fit for 55-pakken) og få sat gang i udviklingen af vedvarende energi i EU.

Alt i alt er der lagt op til et topmøde med en særdeles vigtig dagsorden. Fra regeringens side vil vi som altid gå aktivt ind i forhandlingerne og sørge for at fremme danske synspunkter bedst muligt.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

2. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 23.-24. juni

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3871 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): På rådsmødet vil den kommenterede dagsorden blive præsenteret. Det er for tidligt at sige, hvad der vil blive hovedemnet på Det Europæiske Råd, og dagsordenen er forsat under overvejelse.

På nuværende tidspunkt forventer jeg en drøftelse af økonomiske emner og muligvis også Konferencen om Europas fremtid. Derudover kan Ukraine, herunder Ukraines ansøgning om EU-medlemskab, og energi muligvis blive tilføjet til dagsordenen.

Det er forventningen, at Rådet for Almindelige Anliggender vil tage den kommenterede dagsorden til efterretning. Den egentlige substansdrøftelse af emnerne og udkast til konklusioner vil først finde sted på rådsmødet for almindelige anliggender den 21. juni 2022.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Artikel 7-procedure (Ungarn)

– *Høring*

Rådsmøde 3871 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Regeringen – og jeg selv personligt – ser med stor alvor på situationen i Ungarn. Og jeg er derfor meget tilfreds med, at vi nu igen får lejlighed til at stille kritiske spørgsmål til Ungarn. Vi havde den seneste høring af Ungarn i juni 2021. Og i december var der en statusdrøftelse af Ungarn.

Situationen er desværre ikke forbedret, siden jeg forelagde sagen for udvalget i december. Regeringspartiet Fidesz med premierminister Viktor Orbán i spidsen har over de seneste 12 år undergravet uafhængige institutioner og gennemført forfatningsændringer. Det har samlet ført til, at der i dag er sket en sammenblanding mellem regeringspartiet Fidesz og den ungarske stat.

Fakta taler for sig selv. Den bekymrende udvikling er afspejlet i Transparency International's Corruption Perception Index, hvor Ungarn er faldet til en 73.-plads. På godt et årti har Ungarn foretaget et af de største fald i verden fra en 46.-plads i 2009.

Det ungarske regeringsparti Fidesz gik styrket fra det ungarske parlamentsvalg i april 2022. Man kan få det indtryk, at Orbán mener, at valgsejren så at sige frikender den ungarske regering for kritikken. Men sådan fungerer det ikke. Selv nok så store valgsejre kan aldrig blive en undskyldning for ikke at efterleve vores grundlæggende værdier, herunder retsstatsprincippet. Derfor er jeg tilfreds med, at Kommissionen har indledt en konkret sag mod Ungarn under retsstatsmekanismen i lyset af den formodede udbredte korruption i landet. De nærmere detaljer i sagen kender vi ikke.

Vi er stadig tidligt i processen, hvor der bl.a. skal ske en høring af Ungarn. Rådet vil senere skulle tage stilling til, om der skal træffes afgørelse om konkrete økonomiske foranstaltninger mod Ungarn. Det bliver formentlig først efter sommerferien, og jeg vender naturligvis vende tilbage til Europaudvalget.

Samlet set understreger udviklingen i Ungarn, hvor vigtigt det er, at vi opretholder det politiske pres – bl.a. gennem artikel 7-proceduren. Og vi skal blive ved med at insistere på, at der bliver fundet tilfredsstillende løsninger på problemerne. Vores fælles værdier og retsstatsprincippet skal simpelt hen efterleves i alle medlemslande. De er det kit, der holder sammen på vores politiske fællesskab i EU. Derfor går Danmark i forreste række for at værne om dem – i tæt samarbejde med ligesindede medlemslande og Kommissionen. Fra regeringens side vil vi derfor naturligvis bakke op om høringen af Ungarn på rådsmødet og deltage aktivt med kritiske spørgsmål.

Anne Sophie Callesen (RV): Vi får mulighed for at drøfte det, når vi behandler sagen i forespørgselsdebatten senere.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg er virkelig glad for Folketingets store engagement, også om det spørgsmål. Vi deler virkelig syn på, hvordan EU skal udvikle sig. Vi er et værdipolitisk fællesskab, og de grundlæggende værdier og retsstatsprincipper skal selvfølgelig overholdes af alle medlemslande.

4. Konference om Europas fremtid

– *Status/politisk drøftelse*

KOM (2020) 0027

Rådsmøde 3871 – bilag 1 (sammenotat side 9)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Konferencen sluttede som planlagt på Europadagen den 9. maj 2022. I den forbindelse blev Konferencens endelige rapport præsenteret for Europa-Parlamentet, Kommissionen og Rådet. Det betyder, at vi nu går ind i en ny fase, hvor institutionerne skal tage stilling til, hvordan de hver især vil følge op på borgernes forslag.

Konferencen har ikke truffet beslutninger, for det er en idékonference, så det kan den ikke. Men Konferencen har været en unik anledning til at få borgerne i centrum og lytte til deres idéer om fremtidens EU. Det er positivt at se, at borgerne har stillet forslag om styrkelse af retsstaten, mediefrihed og mere åbenhed i EU.

Set fra regeringens side skylder vi de borgere, der har brugt tid og kræfter på konferencen, en seriøs opfølgning på de mange idéer og forslag, de er kommet med. Det betyder for mig at se, at vi skal tænke os om. Tage os tid til at læse og analysere forslagene og ikke drage forhastede konklusioner.

Derfor ærgrer det mig også, at Europa-Parlamentet – allerede inden rapporten overhovedet er kommet på bordet – har truffet beslutning om at sætte gang i den formelle procedure hen imod traktatændringer. For mig at se, er det ikke en ordentlig måde at gøre tingene på. Det er ikke respektfuldt over for borgerne. Det efterlader desværre også det meget klare indtryk, at Konferencen for Parlamentet – fra start til slut – har været en undskyldning for at gennemføre institutionelle reformer og traktatændringer, som Parlamentet hele tiden har ønsket – ovenikøbet ændringer, som for en stor dels vedkommende handler om at give mere magt til Parlamentet selv. Det gælder f.eks., at Parlamentet ønsker at få det sidste ord om EU's budget, indførelse af lovgivningsmæssig initiativret til Parlamentet og desuden afskaffelse af enstemmighed i Rådet – for blot at nævne tre eksempler.

Efter min opfattelse vil det være en fejl hovedkulds at kaste sig ud i traktatændringer. Vi har grundlæggende et EU, der virker, og som tilmed virker godt, inden for rammerne af den traktat, vi har. Det har EU bl.a. demonstreret gennem sin krisehåndtering i de senere år. Hvad enten det gælder covid-19 eller som nu Ukraine-krigen. Hvis vi nu kaster os forhastet ud i en traktatændringsproces, risikerer vi, at en masse politisk energi og opmærksomhed trækkes væk fra de vigtige og hastende spørgsmål, som vi skal finde svar på. Hvad enten det gælder klimaet eller krigen i Ukraine.

Det er lidt med traktatændringsprocesser – uden sammenligning i øvrigt – som det er med krig. De er forholdsvis lette at starte, men svære at afslutte. Sidste gang gik der det meste af et årti til Lissabontraktaten endelig faldt på plads. Derfor skal vi tænke os ualmindeligt godt om, inden vi igen kaster os ud i sådan en proces. Og da især, hvis der ikke er rigtig gode og gennemovervejede grunde til det.

På nuværende tidspunkt er der ikke lagt en fast køreplan for opfølgningen på konferencen i Rådet. Jeg forventer, at vi vil have en drøftelse om det på rådsmødet den 23. maj 2022, og jeg forventer også, at Det Europæiske Råd skal drøfte spørgsmålet på et senere tidspunkt. Men jeg må ærligt sige, at det for nu er småt med konkrete detaljer om processen.

For regeringen er den grundlæggende linje klar. Vi vil arbejde for en seriøs opfølgning med fokus på de ønsker, som borgerne har til konkret politik, der fokuserer på at løse de udfordringer, som EU står over for. Samtidig vil vi fortsat være skeptiske over for unødvendige institutionelle diskussioner og over for hele spørgsmålet om traktatændringer. Under alle omstændigheder kræver traktatændringer, at alle medlemslande er enige – også Danmark.

Anne Sophie Callesen (RV): Tak for at præcisere også over for dem, der ser med, at det er en idékonference og ikke noget, der bliver forpligtende. Det, som Europa-Parlamentet har debatteret, er jo netop debat. Og jeg er fuldstændig enig med regeringen i, at det vigtige er at få taget stilling til borgernes politiske idéer. Hvilke idéer finder regeringen selv mest interessante og vil tage med videre i forhold til det politiske input, der er kommet? Det kunne jeg godt tænke mig at få ministeren lidt lokket ud på isen omkring. Og ikke så meget, hvad det ikke er, for det tror jeg, at vi er enige om – i hvert fald det meste.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er rigtig vigtigt at sige, at der er virkelig mange idéer, som vi deler, f.eks. om klimakampen. Jeg har deltaget – godt nok online – i konferencen, og det er noget af det, borgerne har fremført som vigtigt, hvor EU virkelig kunne gøre en forskel. Det synes jeg også kunne være vigtigt at tage videre. Hvilken form og hvordan skal vi have tid til at analysere, når vi ser på de 325 forslag – det er meget omfattende. Men jeg synes også, at antallet af forslag vidner om, at dem, der har været involveret, har taget det meget seriøst og udvist stort engagement i debatten om EU's fremtid.

Der er også forslag, som flugter med regeringens prioriteter, f.eks. omkring større åbenhed i EU, der er meget vigtigt at kigge på. Det gælder også mediefrihed og selvfølkelig retsstatsprincippet. Det er rigtig vigtigt at styrke det og også EU's evne til at håndhæve de principper i vores samarbejde. Der er en masse spørgsmål, men vi har lige fået rapporten, som er vedtaget den 9. maj 2022. Vi gennemgår det, og jeg kvitterer for, at vi ser ens på det.

Vi kan have mange processer mellem institutionerne Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, men hele idéen med konferencen var at lytte til borgerne, i stedet for dem, vi normalt lytter til i forhold til det institutionelle. Borgerne kunne give direkte idéer til institutionerne, og jeg mener, at vi har en forpligtelse til at analysere, hvordan vi kan gå videre med de forslag. Der vil givetvis også være forslag, der løses bedst i medlemsstaterne af forskellige årsager, men jeg synes i hvert fald, det er vigtigt, at vi behandler de 325 forslag meget seriøst, hvis vi skal have noget ud af konferencen.

Anne Sophie Callesen (RV): Det er dejligt at høre regeringen komme med nogle EU-politiske ambitioner og interesseområder. Det er selvfølgelig helt forståeligt, at de konkrete detaljer ikke er på plads endnu, men det er i hvert fald gode emner at tage fat i, og jeg håber også, at vi får lejlighed til at drøfte dem med ministeren i ordførerkredsen og også gerne i udvalget.

5. (Evt.) Kommissionens forslag til forordning om gennemsigtighed og målretning i forbindelse med politisk reklame

– *Politisk drøftelse*

KOM (2021) 0731

Rådsmøde 3871 – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Vi hører fra formandskabet, at punktet med al sandsynlighed vil udgå fra dagsordenen. Men da vi endnu ikke har fået en endelig formel melding om det, har jeg – for at være på den helt sikre side – valgt at orientere jer om punktet.

Selve forordningsforslaget om politisk reklame hører egentlig under kulturministerens ressort. Derfor er det også kulturministeren, der vil forelægge et forhandlingsoplæg på sagen. Det er aktuelt forventningen, at forhandlingsoplægget vil blive forelagt før sommerferien. Jeg forstår desuden, at udvalget den 5. maj 2022 havde en teknisk gennemgang om forslaget. Også på den baggrund vil jeg i dag holde mig til en overordnet og kort præsentation af forordningsforslaget og forventningerne til rådsmødet. Men jeg svarer selvfølgelig gerne på spørgsmål.

Forslaget er en integreret del af den demokratipakke, som jeg orienterede udvalget om den 20. januar 2022. Demokratipakkens overordnede politiske formål er bl.a. at sikre frie og demokratiske valg – både ved at beskytte valgenes integritet mod f.eks. forskellige former for manipulation og ved at fremme den demokratiske deltagelse.

Forordningen om politisk reklame er et af midlerne til at fremme det formål. En anden integreret del af demokratipakken er forordningen om europæiske politiske partier, som jeg forelagde til forhandlingsoplæg den 17. marts 2022. Som led i gennemførelsen af demokratipakken har forslaget helt overordnet til hensigt at øge gennemsigtighed i politisk reklame og relaterede tjenester. Reglerne skal gælde for udbydere af politiske reklametjenester.

Formålet er for det første at bidrage til et velfungerende indre marked for politisk reklame med en høj grad af gennemsigtighed. Det hænger sammen med, at udbud af politiske reklametjenester – især online – i deres natur er grænseoverskridende. Derfor giver det god mening med fælles EU-regler på området. For det andet skal forslaget beskytte borgernes personoplysninger ved at fastsætte regler for anvendelse af såkaldte målretnings- og forstærkningsteknikker i politisk reklame.

Det er forventningen, at punktet udgår af dagsordenen. Skulle det ikke ske, har vi tidligere hørt fra det franske formandskab, at de forestiller sig en overordnet, retningsgivende politisk drøftelse af forslaget med henblik på fortsættelse af substansdrøftelserne i arbejdsgruppen. Der er med andre ord tale om, at Rådets behandling af forslaget stadig befinder sig i en indledende fase, og at der ikke vil skulle træffes beslutninger eller opnås enighed om nogen konkret tekst på rådsmødet.

Regeringen støtter helt overordnet forslaget om politisk reklame, for det er vigtigt for den demokratiske debat, at der generelt bliver skabt større gennemsigtighed om politisk reklame. Vi skal sikre, at borgerne fortsat kan have tillid til de demokratiske processer i hele Europa, som politisk reklame er en vigtig en del af.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

6. Eventuelt

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

7. Siden sidst

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 6. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om midlertidig handelsliberalisering for Ukraine

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2022) 0195

KOM (2022) 0195 – bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (2021-22) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Sagen forelægges til orientering. Kommissionen fremsatte forslaget den 27. april 2022.

Den alvorlige situation i Ukraine stiller krav om hurtig handling for at understøtte landet. Jeg forventer derfor, at forslaget bliver behandlet på kort tid. Det kan således undtagelsesvis forventes på Rådets dagsorden mindre end 8 uger efter, at det er blevet fremsat. Formandskabet har efter oversendelsen af samlenotatet tilkendegivet, at forslaget måske bliver behandlet på rådsmødet for handelsministre den 3. juni 2022. Jeg forelægger sagen allerede i dag forud for drøftelse af sagen i Coreper.

Ruslands uprovokerede aggression har ramt Ukraines økonomi hårdt. Bl.a. er muligheden for at handle med omverdenen forbundet med store udfordringer. Den ukrainske regering har på den baggrund efterspurgt bedre markedsadgang til EU. Derfor foreslår Kommissionen, at EU ensidigt forbedrer Ukraines handelsvilkår for eksport i det næste år.

Ukraine og EU har allerede tætte handelsrelationer. Med associeringsaftalen fra 2014 er næsten al told gradvis blevet fjernet. Samhandelen er over de seneste år vokset og nåede sidste år en værdi på 52 mia. euro. EU aftager næsten 40 pct. af Ukraines eksport og er dermed uden sammenligning Ukraines vigtigste eksportmarked. Der er dog fortsat told på enkelte varer.

Kommissionens forslag om midlertidig handelsliberalisering for Ukraine lægger op til at fjerne udestående told, toldkvoter og importafgifter på ukrainske varer, der eksporteres til EU. Dette vil bl.a. gavne visse industriprodukter samt frugt og grønt. Derudover suspenderes antidumpingtold og -beskyttelsesforanstaltninger for produkter fra Ukraine. Denne ekstraordinære handelsliberalisering vil have en varighed på 1 år.

Med forslaget bidrager EU til at understøtte ukrainsk økonomi og handel i en særdeles svær tid. Forslaget vil samtidig sende et politisk vigtigt signal om vores vilje til at hjælpe Ukraine også på det handelspolitiske område.

Idet EU kun får en begrænset del af sin import fra Ukraine, vil forslaget ikke have stor økonomisk betydning for EU eller Danmark.

Ud over handelsliberalisering ønsker regeringen også, at EU undersøger andre muligheder for at understøtte ukrainsk handel. Det gælder f.eks. assistance til at løse praktiske og logistiske udfordringer i kølvandet på den russiske invasion. Det bliver der også set på, men det ligger uden for forslaget om handelsliberalisering. Hertil kommer EU's mange andre indsatser for at støtte Ukraine og ukrainsk økonomi.

Regeringen bakker fuldt op om forordningsforslaget om handelsliberalisering for Ukraine og støtter en hurtig vedtagelse med alle de foreslåede forbedringer af Ukraines handelsvilkår i forhold til EU. Ukraine har brug for vores hjælp til at sikre, at bunden ikke går ud af økonomien, og den skal vi naturligvis give dem og det er så et element i den hjælp.

Ulla Tørnæs (V): Vi deler naturligvis fuldt ud regeringens holdning. Jo hurtigere, desto bedre. Jeg erindrer imidlertid i 2014, at udenrigsministeren og jeg sad som nyvalgte medlemmer i Europa-Parlamentet, da Rusland havde invaderet Krim og Donbass. Der var stor fokus på korruptionsbekæmpelse, og mig bekendt har der i de forskellige naboskabsprogrammer, vi har haft omkring Ukraine, været elementer af korruptionsbekæmpelse. I samlenotatet understreges det, at Ukraine selvfølgelig fortsat skal leve op demokratiske principper, respekt for menneskerettigheder osv. Men jeg synes, at indsatsen om antikorruptionen på forunderlig vis er gledet ud, og det er jeg bekymret for. Hvis man ser på Ukraines placering på bl.a. Transparency International – selvfølgelig før krigen, for det giver ikke nogen mening at tale om det under den nuværende situation – er vi nødt til på trods af den nuværende situation at holde fast i, at Ukraine selvfølgelig fortsat skal arbejde med det. Er ministeren enig i det?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er helt afgørende, at vi gør, hvad vi kan for at hjælpe på alle parametre i denne tid.

Jeg deler fuldstændig synspunktet, og Ukraine var og er vores største naboskabsprogramland, og vi har en række indsatser. Antikorruptionsindsatsen var en af de store indsatser, som blev suspenderet på grund af krigen. Danmark har også forvaltet hele EU's antikorrupsionsprogram i Ukraine, og jeg var i Ukraine for at drøfte de spørgsmål før krigen. Ukraine skal fortsat respektere demokratiske principper, menneskerettigheder, grundlæggende frihed og retssikkerhed. Ved brud på de betingelser kan EU helt eller delvis ophæve de midlertidige handelsliberaliseringer for Ukraine. I det ligger for mig også korruption, i den forstand at der selvfølgelig skal være retssikkerhed, og grundlæggende principper skal være overholdt. Jeg vil gerne annoncere allerede nu, at vi med hensyn til genopbygningen af Ukraine kommer til at sikre, at det går hånd i hånd med en vedvarende indsats for antikorrupsion og strukturer, der kan håndtere det.

Ulla Tørnæs (V): Det er jeg rigtig glad for at få bekræftet. Ministeren nævner selv det fremadrettede om genopbygning, og der vil vi være nødt til at have et stort fokus på korruptionsbekæmpelse i Ukraine. Så jeg ser ikke noget til hinder for, at det også bliver nævnt i denne sammenhæng, når man remser det op, som var forudsætningen for associeringsaftalen i 2014. Jeg synes, at det er mærkeligt, at det er gledet ud, og jeg skal understrege, at vi selvfølgelig støtter handelsliberalisering med Ukraine i den nuværende situation. Jeg synes bare, at vi er nødt til at holde fast i, hvad der sædvanligvis er en vigtig dansk dagsorden og prioritet, nemlig bekæmpelse af korruption.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er jeg enig i. Vi skulle måske have skrevet mere i samlenotatet, for i selve forslaget er også retsstatsprincippet og god forvaltningsskik med. Vi ønsker også at komme tilbage så hurtigt som muligt til antikorrupsion. Der er forståeligt nok et andet fokus i den situation, landet er i lige nu, men der er heller ikke spor tvivl om, at et robust Ukraine i fremtiden også forudsætter, at man får styr på korruption og får bekæmpet det både konkret og institutionelt i landet. Det vil vi selvfølgelig også støtte.

Ulla Tørnæs (V): Jeg skal beklage, at jeg ikke har læst det oprindelige engelske dokument. Jeg har holdt mig til Udenrigsministeriets gennemtyggede version, og der er det gledet ud. Men det er godt at vide, at antikorrupition er højt på dagsordenen, og det er forudsætningen for et kommende ukrainsk medlemskab af EU, at man adresserer spørgsmålet om korrupition.

Punkt 7. Økonomisk partnerskabsaftale mellem EU og Kenya

EUU alm. del (21) – bilag 493 (sammenfatning)

EUU alm. del (21) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (15) – bilag 842 (udvalgsmødereferat side 1198, senest behandlet i EUU 15/6-16)

EUU alm. del (12) – bilag 129 (udvalgsmødereferat FO side 367, forhandlingsoplæg forelagt 23/11-12)

EUU alm. del (072) – bilag 140 (udvalgsmødereferat FO side 358, forhandlingsoplæg forelagt 7/2-08)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg vil orientere om fremgang i forhandlingerne om en økonomisk partnerskabsaftale (ØPA) mellem EU, EU's medlemslande og Kenya.

Vi forventer at opnå enighed sidst i 2022 og muligvis i begyndelsen af 2023. Der er således tale om en tidlig forelæggelse. Men det er nu, vi vil skulle gøre vores holdning gældende over for Kommissionen og Kenya, hvis udvalgets medlemmer har bemærkninger.

ØPA'erne er et godt og fleksibelt instrument, der kombinerer handelsliberalisering over tid med udviklingsmidler og punktvis beskyttelse. Formålet er at ruste partnerlandene bedre i forhold til deres placering i den globale økonomi. Derfor har regeringen og tidligere regeringer støttet indgåelse af ØPA'erne.

ØPA'en mellem EU og Kenya vil forbedre kenyanske produkters markedsadgang til EU og europæiske virksomheders adgang til det kenyanske marked. ØPA'en er en opdateret version af den regionale ØPA, som EU tidligere har indgået med de østafrikanske lande: Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzania og Uganda. Burundi og Tanzania har dog ikke underskrevet aftalen, og den kan dermed ikke ratificeres og få effekt. Bl.a. har Tanzania ikke underskrevet, fordi de allerede har bedre handelsforhold gennem Everything But Arms (EBA), fordi de er blandt verdens mindst udviklede lande (LDC).

Aftalen er langt hen ad vejen magen til den regionale aftale, men vil nu bl.a. få tilføjet et kapitel om handel og bæredygtig udvikling. Man ventes også på sigt at opdatere de oprindeligt forhandlede oprindelsesregler. Indtil man har genforhandlet dette afsnit i aftalen, vil man benytte reglerne under markedsadgangsreguleringen (MAR).

Regeringen vurderer, at sagen ligger inden for det forhandlingsoplæg, som blev forelagt i 2008 for ØPA-aftalerne generelt.

Aftalen vil være åben for, at andre lande i regionen kan tilgå den. Dette aspekt støtter regeringen også. ØPA'erne anses som trædesten på vejen mod den kontinentale frihandelsaftale for hele det afrikanske kontinent. De regionale økonomiske partnerskabsaftaler skal støtte de afrikanske landes regionale økonomiske integration. Jo mere regionalt samarbejde, jo bedre er de rustet til yderligere liberalisering.

Anne Sophie Callesen (RV): Jeg kan ikke lade være med at kommentere på, at det er et lidt halvgammelt forhandlingsoplæg. Vi har også set nogle, der er ældre, og jeg har ikke noget problem

med selve indholdet, men jeg synes, at vi har en udfordring med meget gamle forhandlingsoplæg. Det kunne måske være formålstjenligt, at man opfriskede indholdet af dem. Man kunne også overveje, om der ville være noget forgjort i at forelægge et nyt forhandlingsoplæg. Det vil der givetvis være opbakning til – det er ikke forbudt. Det er bare en opfordring til at se på, hvor gamle mandaterne kan være. Ulla Tørnæs og ministeren var med dengang, men jeg er så ny, at det var jeg ikke.

Formanden (Eva Kjer Hansen): Det kunne udvikle sig til en meget lang diskussion, som vi en gang imellem tager med udenrigsministeren og Udenrigsministeriet. Jeg tror også, at det er et af de emner, vi kommer til at vende tilbage til i vores drøftelser.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Denne aftale er stort set en kopi af den aftale, som den tidligere udenrigsminister orienterede Europaudvalget om i 2016. Forhandlingsoplægget fra 2008 omhandler ØPA'erne som instrument. Der er hverken sket væsentlige ændringer i regeringens holdning til ØPAS'erne eller ØPA'ernes karakter siden da. Derfor ville et nyt forhandlingsoplæg være identisk med de tidligere, men lad os vende tilbage til den problemstilling ved en anden lejlighed.

Jeg er glad for støtten. Jeg tror, at det helt grundlæggende politiske er, at instrumenterne kan være med til at skabe en integration af afrikanske økonomier, så man kan få et velfungerende afrikansk marked, hvilket både vi og de har en interesse i. Jeg tror, at vi alle sammen er enige om, at EU kan spille en vigtig rolle i det. Nogle gange tager tingene bare noget tid.

Formanden (Eva Kjer Hansen): Vi har eksempler på forhandlingsoplæg, der er meget ældre.

Punkt 8. Rådsmøde nr. 3869 (udenrigsanliggender – forsvarsdelen) den 17. maj 2022

EUU alm. del (21) – bilag 501 (kommenteret dagsorden)

Forsvarsministeren (Morten Bødskov): Jeg forelægger alle punkter til orientering.

Putins brutale overgreb på Ukraine har ændret Europa, som vi kender det. Der var en tid før den 24. februar 2022 og en tid efter. Europas demokratier bliver nødt til at stå sammen. Sammen om vores værdier. Sammen mod Putin.

Verden har ændret sig siden forsvarsforbeholdet blev vedtaget for 30 år siden. Der er nu brug for, at Europa tager større ansvar for vores fælles europæiske sikkerhed. Vi kan ikke regne med, at USA altid vil løse vores problemer.

Danmark skal i den nye situation have muligheden for at påvirke det europæiske forsvarssamarbejde og kunne være med til at bidrage til at sikre stabilitet i vores nærområde. Det bliver kun vigtigere i de kommende år. Som et lille land skal Danmark ikke stå alene uden for fællesskabet. Vi bliver aldrig i stand til at forsvare os selv mod enhver tænkelig trussel. Derfor har vi brug for at være sammen med både NATO-landene og de andre EU-lande.

I forbindelse med rådsmødet afholdes muligvis en arbejdsfrokost med deltagelse af NATO's generalsekretær og den ukrainske forsvarsminister.

Før rådsmødet afholdes der styringsrådsmøde i Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA). Formålet med Forsvarsagenturet er at fremme samarbejde blandt EU-landene om forsvarsmateriel samt at styrke teknologi og forskning inden for forsvarsområdet. Som følge af forsvarsforbeholdet er Danmark ikke medlem af Forsvarsagenturet, og jeg vil derfor ikke deltage i mødet med de øvrige forsvarsministre.

Europa står i en ny sikkerhedspolitisk virkelighed efter Putins brutale angreb på Ukraine. Danmark er et lille land. Derfor bør vi ikke stå uden for samarbejde, der handler om sikkerhed og forsvar. Heldigvis har vi gode europæiske naboer, der hver især bidrager til vores fælles europæiske sikkerhed. Vi må vise dem, at Danmark også er klar til at tage ansvar – ikke kun i NATO, men også i EU.

1. Implementering af det Strategiske Kompas med fokus på fremtiden for CSDP missioner og operationer

– *Politisk drøftelse*

HR (2021) 0174

Rådsmøde 3869 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (2021-22) – bilag 337 (fortroligt 2. udkast til EU's strategiske kompas)

Forsvarsministeren (Morten Bødskov): Det strategiske kompas sætter retningen for EU's sikkerheds- og forsvarspolitik det næste årti. Kompasset indeholder både civile og militære dele.

Danmark vil kunne deltage i de civile dele, men vil som følge af det danske forsvarsforbehold ikke kunne deltage i militære tiltag under kompasset.

Drøftelsen forventes især at have fokus på fremtiden for EU's militære missioner og operationer. Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i EU's militære missioner, hvorfor jeg ikke udtaler mig herom under drøftelsen.

Regeringen mener, at Europa og EU skal kunne tage større ansvar for egen sikkerhed. Det skal ske i tæt koordination med NATO, der har ansvaret for vores territoriale og kollektive sikkerhed. EU skal særlig fokusere på vores nærområder. Det kan kompasset bidrage til, ligesom EU's militære missioner bidrager til fred og stabilitet i Europas nærområde.

Forsvarsforbeholdet står i vejen for, at Danmark kan bidrage til vores fælles europæiske sikkerhed gennem EU. Uden forsvarsforbeholdet vil vi kunne få større indflydelse på EU's sikkerheds- og forsvarspolitik, herunder hvor EU skal prioritere militære indsatser. Og hvis vi ikke finder, at vi har lyst til at deltage i en konkret mission, kan vi blot vælge at lade være. Vi bestemmer nemlig fuldstændig selv, om vi ønsker at bidrage til EU's militære missioner. Det betyder, at vi ikke kan tvinges til at udsende danske soldater til EU-missioner.

Anne Sophie Callesen (RV): Jeg vil tillade mig at give ministeren en kompliment for en meget klar fremlæggelse, hvor regeringens holdning står lysende klart. Men den holdning har man ikke mulighed for at præsentere i Bruxelles under de pågældende punkter. Tak for at eksemplificere det. Det er lidt ærgerligt, at Morten Messerschmidt ikke er her i dag, efter at han forleden fra talerstolen i Folketinget efterlyste svar på, hvorfor det er et problem, at vi ikke deltager i forsvarssamarbejdet i EU.

Ulla Tørnæs (V): Jeg er enig med Anne Sophie Callesen.

2. Russisk aggression mod Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3869 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Forsvarsministeren (Morten Bødskov): Under mødet vil der være en drøftelse af Ruslands militære angreb på Ukraine. Der forventes en generel drøftelse af den seneste udvikling i landet. Her vil jeg fortsat udtrykke stor støtte til Ukraine og til EU's tiltag under den Europæiske Fredsfacilitet.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

NIS2- og CER-direktiv og EUIBA-retsakt

Forsvarsministeren (Morten Bødskov): Jeg vil kort orientere om status på to direktiver, nemlig direktiv om kritiske enheders modstandsdygtighed (CER-direktivet) og direktiv om net- og informationssikkerhed (NIS2-direktivet) samt en kommende retsakt om cybersikkerhed i EU's institutioner, organer og agenturer (EUIBA-retsakt).

De to direktiver er i trilogforhandlinger mellem Europa-Parlamentet, formandskabet for Rådet og Kommissionen. Det franske formandskab melder overordnet om god fremdrift og forventer, at forhandlingerne afsluttes inden juli 2022. Det er dertil vores forventning, at de endelige forhandlingsresultater vil være i overensstemmelse med de to forhandlingsoplæg, som regeringen forelagde for udvalget den 18. november 2021.

Endelig fremlagde Kommissionen for nylig forslag til en forordning, der har til formål at styrke cybersikkerheden og modstandsdygtigheden i EU's egne institutioner ved at øge ambitionsniveauet på tværs. Forordningen har ikke statsfinansielle eller juridiske konsekvenser for Danmark, og derfor forelægges der ikke forhandlingsoplæg på sagen.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 15.00.